

Programbeskrivning för programmet

Hållbar affärsutveckling

Stöd till kommersialisering av innovativa produkter och tjänster för ett hållbart energisystem

2021-2026

Beslutsdatum

2021-10-13

Innehåll

Sammanfattning	3
1. Bakgrund	5
2. Programmets inriktning	6
2.1 Vision och syfte	6
2.2 Mål och indikatorer	6
2.3 Programområden	8
2.4 Andra anknyttande satsningar	10
2.5 Skäl för beslut	12
3. Genomförande	13
3.1 Tidplan	13
3.2 Budget och kostnadsplan	13
3.3 Aktiviteter	13
3.4 Jämställdhet och koppling till hållbarhetsmålen (Agenda 2030).....	15
3.5 Programspecifika anvisningar och hantering av ansökningar	15
3.6 Kommunikationsplan och resultatspridning	16
3.7 Uppföljning och utvärdering	17
Bilaga 1: Indikatorer	19
Bilaga 2 Effektkedja	21

Sammanfattning

Programmets syfte är att verka för att nya, innovativa produkter och tjänster inom energiområdet kommersialiseras och därmed bidrar till omställningen till ett hållbart energisystem. Programmet är därmed en central del i uppfyllandet av myndighetens uppgift att främja kommersialisering av forskningsresultat och spridning av nya produkter (Instruktionen §2.8) och genomförs som en av myndighetens samlade insatser för att främja forskning och innovation över hela innovationssystemet.

Programmets vision är att innovationer från svenska företag på ett tydligt sätt bidrar till ett hållbart energisystem i Sverige och globalt. Programmet avser att leda till att svenska företag utvecklar och kommersialiserar innovativa produkter och tjänster som bidrar till energi- och klimat-, samt näringspolitiska mål. Genom projektbidrag och andra aktiviteter riktade till små och medelstora innovativa företag ska programmet bidra till att reducera barriärer för denna utveckling. För att lyckas med omställningen av energisystemet behöver kompetens, erfarenhet, idéer och entreprenörskap tas tillvara från alla i samhället oberoende av kön.

Jämställdhetsperspektivet är därmed viktigt i genomförandet av programmets aktiviteter.

För att nå de energi och klimatpolitiska målen behöver innovativa lösningar tas fram inom olika områden som tex digitalisering, elektrifiering, energilagring, negativa utsläpp, cirkulära flöden, social och ekonomisk hållbarhet och hållbara samhällen. Avsikten är att programmets insatser ska fylla en viktig funktion i innovationssystemet, för en bredd av företag inom myndighetens verksamhetsområde, och ha en efterfrågad roll i relation till insatser hos övriga myndigheter och nationella organisationer.

Programperioden löper över sex år från och med 2021, med en första utvärdering 2024.

Programmet har en indikativ budget enligt följande:

Sakanslag	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Utlysningar och andra öppna insatser	9 Mkr	34 Mkr	60 Mkr	64 Mkr	65 Mkr	65 Mkr
Samverkan för främjande och kommersialisering	6 Mkr	13 Mkr	14 Mkr	15 Mkr	15 Mkr	15 Mkr
Programhantering och -uppföljning	1 Mkr	1 Mkr	1 Mkr	1 Mkr	1 Mkr	1 Mkr
Totalt	16 Mkr	48 Mkr	75 Mkr	80 Mkr	81 Mkr	81 Mkr

Förutom genom ekonomiskt stöd till företag bidrar programmet till att stärka förutsättningar för ett hållbart entreprenörskap genom att stödja samverkan lokalt och regionalt. Avsikten är att accelerera kommersialisering av forskningsresultat samt underlätta möten mellan forskare, företag, investerare och andra innovationsfrämjande organisationer.

Programmets utfall och effekter kommer att följas upp på ett flertal indikatorer relaterade till utlysningar och stödjande aktiviteter, men även som en del av myndighetens samlade uppgift att främja kommersialisering av forskningsresultat.

1. Bakgrund

Energimyndigheten ska verka för att nya, innovativa produkter och tjänster bidrar till en omställning till ett hållbart energisystem. För att nå nationella energi- och klimatpolitiska mål är det av vikt att nya inkrementella och transformativa lösningar utvecklas och når en marknad. Klimatutmaningen och behovet att ställa om energisystemet skapar nya affärsmöjligheter, där Energimyndigheten verkar för att svenska företag kan leverera lösningar på en nationell och internationell marknad.

Programmet bidrar framför allt till Energimyndighetens uppgift enligt instruktion §2.8 att främja kommersialisering av forskningsresultat och spridning av nya produkter, processer och tjänster. Programmet ska ses som en integrerad del av uppgiften i §2.7 att främja forskning och innovation i form av en strategiskt utformad samlad insats som spänner över hela innovationssystemet, samt vara ett komplement till övriga insatser och styrmedel inriktade på affärsutveckling och kommersialisering som syftar till att nå energi- och klimatpolitiska mål.

Vid programmets utformning har slutsatser och rekommendationer tagits in från utvärderingar av Energimyndighetens stöd till affärsutveckling som genomförts av Faugert & Co/Technopolis Group¹.

Vid utveckling av nya lösningar finns ofta barriärer för att dessa ska kunna implementeras brett på marknaden. Det är även vanligt förekommande att företag brister i likviditet i såväl tidiga utvecklingsskedan som vid kommersialisering av ett erbjudande. Programmets stöd avser att minska sådana barriärer. Genom att ge stöd till innovativa produkter och tjänster ges förutsättningar för utveckling och en hög marknadspenetration, där användandet av lösningen bidrar till att klimat- och energipolitiska mål uppnås. Stödet avser även att öka attraktiviteten för privat kapital som kan finansiera ytterligare utveckling framåt.

Ett renodlat program för stöd till affärsutveckling och kommersialisering av innovativa produkter och tjänster med energirelevans hos små- och medelstora företag (SMF) innebär en möjlighet att ge ett brett stöd till flera typer av aktiviteter som kan påskynda implementeringen av nya lösningar. Genom att flera av de olika former av statligt stöd som finns enligt Kommissionens gruppundantag (GBER) kan utnyttjas, skapar programmets stöd möjlighet för företagen att utveckla och verifiera sin lösning, men även att t ex stärka immateriella rättigheter, göra marknadsanalyser, arbeta med affärsutveckling och lansering. Genom att samla insatser och uppföljning i ett program skapas även långsiktighet i Energimyndighetens stöd till kommersialisering och affärsutveckling.

¹ Utvärdering av Energimyndighetens satsningar för affärsutveckling och kommersialisering, ER:2020:9, ISBN (pdf) 978-91-89184-38-1
Energimyndighetens marknadsnära erbjudande avseende affärsutveckling och kommersialisering – uppföljning, 2021

2. Programmets inriktning

2.1 Vision och syfte

Programmets vision är att innovationer från svenska företag på ett tydligt sätt bidrar till ett hållbart energisystem i Sverige och globalt. Visionen bidrar till såväl myndighetens vision som Agenda 2030 mål 7 ”Hållbar energi för alla”.

Programmets syfte är att verka för att nya, innovativa produkter och tjänster inom energiområdet kommersialiseras och därmed bidrar till omställningen till ett hållbart energisystem.

2.2 Mål och indikatorer

Programmets främsta effektmål är att svenska företag har utvecklat och kommersialiserat innovativa produkter och tjänster som på ett betydande sätt bidrar till de energi- och klimatpolitiska målen:

- 100% förnybar elproduktion till 2040
- 50% effektivare energianvändning 2030 jämfört med 2005
- nettonollutsläpp av växthusgaser 2045 och därefter negativa utsläpp
- 70% mindre utsläpp från transport 2030 jämfört med 2010

Programmets effektmål är även att svenska företag har stärkt sin konkurrenskraft och skapat fler jobb i fler och växande företag och på så sätt bidragit till näringspolitiska mål.

Programmets aktiviteter avser att leda till att ett antal resultat- och utfallsmål uppnås. Resultatmålen, som ska uppfyllas till 2026, kan bidra till uppfyllandet av flera utfallsmål, men i stora drag visar uppställningen nedan hur resultatmålen kopplar till utfallsmål.

Resultatmål	Utfall
1. Projektresultat som leder till en uppskattad minskning av växthusgasutsläpp eller effektivare användning av energi.2. Majoriteten av företagen som erhållit stöd har två år efter projektslut tagit sin lösning till högre nivå eller påbörjat kommersialisering3. Antalet ansökningar från företag med innovationer som är relevanta för att söka stöd från Energimyndigheten har ökat.	Ökad kommersialisering av innovationer som tydligt bidrar till att effektmålen uppnås.
4. Investerare som tagit del av programmets insatser bedömer att deras möjlighet/intresse av att investera i företag med energiinnovationer har ökat genom programmets insatser	Programmets insatser fyller en roll i relation till aktiviteter hos övriga myndigheter och nationella organisationer, samt attraherar en bredd av företag och aktörer som bidrar till att

5. Kommunikation kopplad till programmet har fler följare och delas ofta vidare. 6. Programmets utlysningar och riktade insatser har ett breddat deltagande utanför den traditionella energisektorn och ansökningar inom fler områden, t ex tjänster, digitalisering etc.	programmets effektmål uppfylls.
7. Myndighetens samarbete med det befintliga innovationssystemet, investerare samt finansärer har ökat och fördjupats. 8. Det är tydligt för sökande företag hur Energimyndigheten bedömer företags förmåga att kommersialisera energiinnovationer. 9. Det är tydligt för sökande företag hur Energimyndigheten bedömer effekten av en kommersialiserad lösning på globala utsläpp av växthusgaser samt bidrag till de nationella energi- och klimatmålen.	God samverkan med såväl myndigheter som innovationsmiljöer, med fokus på effektivt stöd till företag som utvecklar innovativa lösningar för att stödja energiomställningen.
10. Ökad jämställdhet i de projekt/företag som programmet finansierar 11. Könsfördelningen ska vara inom spannet 40/60 för bedömargrupper eller motsvarande. 12. Könsfördelningen för beviljade ansökningar per utlysning ska normalt vara i samma nivå (+/- 10 procentenheter) jämfört med inkomna ansökningar och på sikt ska könsfördelning bland projektledare i ansökningar vara inom spannet 40/60.	Både mäns och kvinnors kompetens, erfarenhet, idéer och entreprenörskap tas tillvara och köns- och genusperspektiv har, där så är relevant, vägts in i de projekt som programmet finansierar.

1. Indikatorer

Programmets utfall och effekter kommer att följas upp på ett flertal indikatorer relaterade till utlysningar och stödjande aktiviteter, men även som en del av myndighetens samlade uppgift att främja kommersialisering av forskningsresultat. Exempel på sådana indikatorer är:

- Företagens/stödmottagarnas uppskattade potentiella energieffektivisering eller minskning av växthusgaser som effekt av innovationen de fått stöd för.
- Antal företag som gjort förflyttningar framåt med avseende på nyckeltal så som patent, antal anställda, förflyttning på TRL skala. På längre sikt kan även företagsekonomiska nyckeltal så som omsättning, vinstmarginal, exportintäkter, förändring av värde vid nyemission, emitterat riskkapital, överlevnadsgrad etc. mätas.

- Antal samverkansinsatser med innovationssystem, investerare samt finansiärer har ökat alternativt upplevs ha fördjupats.
- Könsfördelning i bedömargrupp i programmets utlysningar
- Könsfördelning i inkomna ansökningar jämfört med könsfördelning i beviljade ansökningar

Exempel på fler indikatorer som kan vara relevanta för respektive resultatmål redovisas i Bilaga 1.

2.3 Programområden

Programmet stödjer innovativa lösningar med energirelevans inom en bredd av områden kopplade till myndighetens verksamhetsområde, där innovationshöjden för projektet och den sökandes mognadsnivå ger förutsättningar till uppbyggnad eller expansion för kommersialisering. Programmets ekonomiska stöd riktar sig främst till små, innovativa, växande företag. Utlysningar inom programmet riktar främst in sig på olika faser i utvecklingen från forskning till marknad så som: konceptutveckling, verifiering och utveckling i relation till kundbehov, demonstration av lösningar som bidrar till hållbar energi samt effektivt resursutnyttjande och cirkulära flöden.

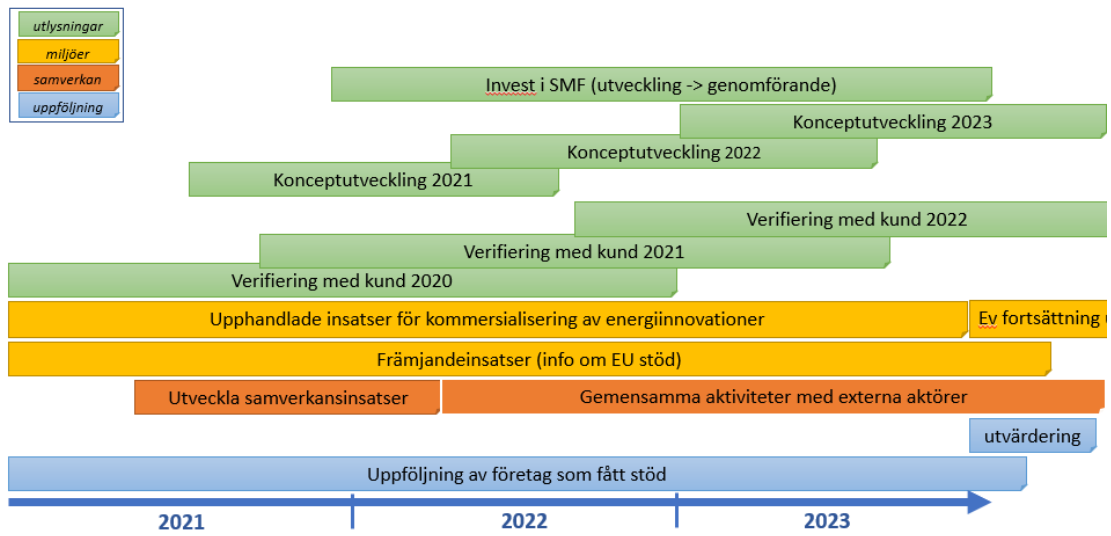
Programmet omfattar även samverkan med externa aktörer, t ex genom en samverkansupphandling där lokala, regionala och nationella innovationsmiljöer får möjlighet att stärka intressenter för att öka kommersialiseringstakten av innovativa produkter och tjänster med energirelevans och öka samverkan i det befintliga innovationssystemet. På sikt avses även att stödja aktiviteter som ökar tillgången till kapital och investerare i SMF (Invest i SMF).

Ett område för utveckling inom programmet är främjande insatser, t ex genom att skapa möten mellan företag och investerare, insatser inom riktade områden för företag, innovationstävlingar och andra event som kan bidra till snabbare kommersialisering av företagets innovativa produkt eller tjänst. Inom programmet kommer vi även att aktivt öka samverkan med andra finansiärer inom området, t ex statliga myndigheter, regionalt främjande, samt privata investerare. Det kan ske dels genom gemensamma grupperingar, konferenser, nätverk, men även gemensam finansiering av stöd för kommersialisering av innovativa lösningar hos SMF.

Förutom nämnda områden inkluderar programmet också omvärldsanalyser, utvärdering och löpande uppföljning i syfte att öka förståelsen för behov hos olika aktörer och löpande förbättra myndighetens insatser på området.

Bilden nedan visar aktiviteter och tentativ tidsplan för insatserna inom programmet.

Programområden 2021 till 2023

Områden som inte omfattas av programmet

Programmet avser inte att finansiera grund- eller tillämpad forskning utan att vara ett komplement till sådana satsningar. Insatserna riktas i första hand till SMF i tidiga skeden. Inom de projekt som finansieras kan dock större företag delta som en projektpart om det bidrar till kommersialisering av en innovation hos SMF. På liknande sätt kan organisationer som främjar kommersialisering av forskningsresultat och stimulerar entreprenörskap, såsom institut, akademi, science park och liknande, delta i projekt och erhålla stöd till aktivitet som bidrar till utveckling och kommersialisering av innovationer. Programmet avser inte heller att ge bidrag till investering i redan etablerade energilösningar.

2.4 Andra anknyttande satsningar

Programmet spänner över hela energiområdet och ska på ett tydligt sätt stödja utvecklingen till ett ekonomiskt och miljömässigt hållbart energisystem. Programmet kopplas till Energimyndighetens andra insatser inom innovationssystemet såsom forskningsprogram, strategiska innovationsprogram samt stödverktyg för demonstration och internationalisering. Programmet relaterar även till insatser från andra statliga finansiärer.

Forsknings- och innovationsprogram

Forskningsprogrammen inom Energimyndigheten har initierats som ett resultat av myndighetens strategiarbete inom olika delområden och finansierar i huvudsak tillämpad forskning och utveckling. Programmen kan ha olika inriktningar, målgrupper, avgränsningar och mål. Huvuddelen av dessa är tematiska program som utgår ifrån specifika forskningsområden. Dessa kan i många fall vara tillämpliga för detta programs målgrupper och har då förutom fokus på forskning och teknikutveckling, ett inslag av kommersialisering och affärsutveckling.

Pilot och demonstration

Programmet pilot och demonstration spänner över hela energiområdet och ska på ett tydligt sätt stödja utvecklingen till ett ekonomiskt och miljömässigt hållbart energisystem genom demonstrationer. För verifiering av energiinnovation i industriell skala är detta ett viktigt komplement till programmet för hållbar affärsutveckling, genom att SMF kan erhålla större stöd för att demonstrera sin lösning, utveckla affärsmodellen och därmed minska barriären för kommande marknadsintroduktion.

Internationella insatser för exportfrämjande

Inom enheten för internationellt affärs- och investeringsfrämjande bedrivs främjande av partner-, kund- och investerarrationer för ökad export. Främjandet är ett erbjudande som riktar sig till små och medelstora företag som har internationellt konkurrenskraftiga produkter och/eller tjänster.

Industriklivet

Industriklivet är en långsiktig satsning för att stödja klimatomställningen. Sedan 2018 har Industriklivet gett stöd till att utveckla lösningar för att minska de processrelaterade utsläppen inom industrin. Sedan 2019 kan stöd ges även till tekniker för negativa utsläpp. Industriklivet kan genom så kallade strategiskt viktiga insatser även ge stöd till tillämpning av ny teknik eller andra innovativa lösningar inom industrin som kan bidra till ett fossilfritt samhälle. Dessutom kan stöd ges till åtgärder som bidrar till att minska sådana utsläpp av växthusgaser som indirekt

är kopplade till industrins processer. Industrikivet omfattar stöd till förstudier, forsknings-, pilot- och demonstrationsprojekt samt investeringar.

Naturvårdsverket - Klimatkivet

Klimatkivet är ett investeringsstöd till lokala och regionala åtgärder som minskar utsläppen av koldioxid och andra gaser som påverkar klimatet. Andra önskade effekter är spridning av ny teknik, marknadsintroduktion, bättre hälsa och sysselsättning samt att andra miljömål än begränsad klimatpåverkan påverkas positivt. Klimatkivet har under åren 2015–2018 beviljat 4,7 miljarder kronor i stöd till 3200 åtgärder. I juni 2019 avsattes ytterligare medel till Klimatkivet.

Vinnova –riktade utlysningar mot SMF

Vinnova ger stöd för att stärka innovationsförmåga hos SMF och deras roll i innovationssystemet. Stöden ges till projekt med enskilda företag eller företag i samarbeten. Vinnova ger även stöd till organisationer som arbetar med innovation i små och medelstora företag, till exempel inkubatorer.

Stödet till enskilda SMF ges inom programmen Innovationsprojekt i Företag (IPF) samt Innovativa start-ups (ISU). IPF-programmet ger upp till 2 Mkr i stöd till industriell forskning/experimentell utveckling hos SMF som är äldre än 2 år. ISU-programmet ger ett bredare stöd på tidigare stadier till nystartade innovativa SMF (yngre än 2 år). Programmet är uppdelat i två nivåer, stöd på 300kkr samt 900kkr men lägre krav på medfinansiering och enligt stödgrunden för innovativa nystartade företag.

I många andra av Vinnovas program lyfter man särskilt fram SMF som en prioriterad målgrupp i samarbeten med andra företag och forskningsorganisationer. Exempel på detta är flera av de strategiska innovationsprogram (SIP) där stöd har getts specifikt för att involvera SMF i innovationsprojekt, till exempel hos SIP Lighter, Drive Sweden, Bioinnovation.

EU

Inom EU finns flera program för stöd till innovationsprojekt riktade till SMF, t ex Eurostars och EIC accelerator. Även andra program för kommersialisering och demonstration, EU innovation fund och Life, angränsar till de satsningar vi gör inom detta område. Tillsammans med Tillväxtverket stödjer Vinnova EU-SME kontoret som ger stöd till SMF som söker finansiering i EU:s ramprogram. Genom Tillväxtverket och European Enterprise Network (EEN) ges SMF även rådgivning om affärsutveckling, internationalisering och EU-finansiering.

Almi Företagspartner och Almi Invest AB

Almi har till uppgift att skapa tillväxt och förnyelse i näringslivet genom finansiering i kombination med rådgivning uppdelat i de två grenarna Almi Företagspartner och Almi Invest AB.

Almi Företagspartner tillhandahåller olika former av stöd till SMF. För innovativa idéer med hög risk finns ett verifieringsstöd som kan användas för att exempelvis verifiera en marknad eller söka juridiskt stöd. Almi Företagspartner har dessutom sex olika typer av lån, där mikrolån, innovationslån och tillväxtlån vänder sig mot företag i tidiga faser. Almi Invest är ett branschoberoende riskkapitalbolag med uppdrag att bidra till en fungerande riskkapitalmarknad över hela landet. Bolaget har ett 40-tal så kallade investment managers och är Sveriges mest

aktiva investerare i startup-bolag. Som del av Almi Invest verksamhet drivs fonden Almi Invest Greentech. Fonden är delfinansierad av Energimyndigheten.

Saminvest

Saminvest är en offentlig aktör som investerar i privat förvaltade venture capital-fonder. Saminvest bidrar till att ge fler innovativa och snabbväxande företag tillgång till såväl kapital som ägarkompetens. Investeringarna sker på affärsmässiga grunder och insatserna syftar till att göra indirekta investeringar i svenska tillväxtbolag mer attraktivt och tillgängligt.

2.5 Skäl för beslut

För att nå nationella energi- och klimatpolitiska mål är det av hög vikt att innovativa produkter och tjänster som bidrar till energiomställningen utvecklas och når marknader i Sverige och internationellt. Sett till den stora klimatutmaning vi står inför behöver kommersialiseringstakten accelerera så att lösningar som bidrar till energiomställningen når ut i ännu högre takt än vad som sker idag.

Vid utveckling av nya lösningar finns ofta barriärer för att dessa ska kunna implementeras brett på marknaden. Det är även vanligt förekommande att företag brister i likviditet i såväl tidiga utvecklingskedan som vid kommersialisering av ett erbjudande. Genom stöd till ett sammanhållet program för affärsutveckling och kommersialisering inom energiområdet kan riktade utlysningar och insatser sänka risken för entreprenörer och investerare och ge ett anpassat stöd hela vägen fram till kommersialisering.

Genom att påskynda marknadsintroduktion och därmed användandet av produkten eller tjänsten bidrar programmet till att vi snabbare når energi- och klimatpolitiska mål men även till att det skapas fler arbetstillfällen, att den ekonomisk tillväxten ökar liksom exportmöjligheter och attraktiviteten för etablering av större industriella satsningar i Sverige.

Programmet bidrar till Energimyndighetens uppgift enligt instruktion §2.8 att främja kommersialisering av forskningsresultat och spridning av nya produkter, processer och tjänster. Programmet ska ses som en integrerad del av uppgiften i §2.7 att främja forskning och innovation i form av en strategiskt utformad samlad insats som spänner över hela innovationssystemet, samt vara ett komplement till övriga insatser och styrmedel inriktade på affärsutveckling och kommersialisering som syftar till att nå energi- och klimatpolitiska mål.

Mot denna bakgrund beslutar Energimyndigheten att avsätta medel för att genomföra programmet Hållbar affärsutveckling

3. Genomförande

3.1 Tidplan

Programperioden löper över sex år med start 2021. Programmet fördelar huvuddelen av sina medel genom utlysningar. Programmet följs upp löpande och utvärderas första gången 2024. Vid en positiv utvärdering 2024 är en förlängning av programmet planerad.

3.2 Budget och kostnadsplan

Programmets indikativa budget fördelat på olika aktiviteter (enligt kapitel 3.3):

Sakanslag	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Utlisningar och andra öppna insatser	9 Mkr	34 Mkr	60 Mkr	64 Mkr	65 Mkr	65 Mkr
<i>Verifiering med Kund²</i>		<i>17 Mkr</i>	<i>40 Mkr¹</i>	<i>44 Mkr</i>	<i>45 Mkr</i>	<i>45 Mkr</i>
<i>Konceptutveckling³</i>	<i>9 Mkr</i>	<i>14 Mkr</i>	<i>15 Mkr</i>	<i>15 Mkr</i>	<i>15 Mkr</i>	<i>15 Mkr</i>
<i>Invest i SMF</i>	<i>-</i>	<i>3 Mkr</i>	<i>5 Mkr</i>	<i>5 Mkr</i>	<i>5 Mkr</i>	<i>5 Mkr</i>
Samverkan för främjande och kommersialisering	6 Mkr	13 Mkr	14 Mkr	15 Mkr	15 Mkr	15 Mkr
Uppföljning och utvärdering	1 Mkr	1 Mkr	1 Mkr	1,0 Mkr	1 Mkr	1 Mkr
Totalt	16 Mkr	48 Mkr	75 Mkr	80 Mkr	81 Mkr	81 Mkr

Tabell 1: Indikativ budget för programmet Hållbar affärsutveckling.

3.3 Aktiviteter

Utlisningar

Programmets huvudsakliga finansiella stöd sker genom utlysningarna Konceptutveckling och Verifiering av energiinnovationer med kund.

Bedömning av en sökandes lämplighet/möjlighet till stöd baseras på så väl innovationens och den sökande organisationens mognadsgrad (Readiness Levels), och förutsättningarna att utvecklas under projektets genomförande.

Gemensamt i arbetet med utlysningar är att projekt bedöms utifrån jämställdhet och lika villkor gällande projektgruppens sammansättning, arbetsfördelning och arbetsvillkor, samt huruvida köns- och genusperspektiv är tillämpligt för projektets inriktning, och i så fall hur perspektivet integreras i projektet. Jämställdhet kommer även att vägas in när bedömare tillsätts såtillvida att inget kön ska vara representerat till mer än 60 %.

Konceptutveckling av energiinnovationer med affärsfokus

Syftet med stödet är att bidra till omställningen av energisystemet genom att stödja konceptutveckling av innovativa lösningar med energirelevans och utvärdera dess kommersiella

³ Budget inkluderar beviljat belopp Konceptutveckling 2021 om 9Mkr 2021 och 1Mkr 2022.

potential. Stödinsatsen riktar sig till små och medelstora företag (SMF) samt till universitet, högskolor och forskningsinstitut. Stöd ges för mindre belopp med upp till 100% stödnivå.

Verifiering av energiinnovationer med kund

Energimyndigheten erbjuder stöd för verifiering av nya innovativa produkter och tjänster som har ett affärsfokus och en påtaglig relevans till omställningen av energisystemet. De projekt som ansökan avser ska ha det övergripande målet att ta innovationen närmare samt förbereda den inför kommersiell fas eller ett större pilot/demonstrationsprojekt. Stöd kan därför sökas för riktade insatser som bidrar till vidareutveckling och verifiering av innovativa lösningar tillsammans med kund samt därutöver även för affärsutvecklingsinsatser och förberedelser inför kommersiell fas. Sökande ska vara ett SMF och projektet ska visa på en tydlig medverkan av kund i projektet. I denna utlysning krävs medfinansiering av projektet.

Invest i SMF

Programmet avser att utveckla en särskild insats för att öka tillgången på riskkapital för innovativa SMF och att attrahera nya investerare till området, bland annat genom att öka kunskap och intresse hos privata investerare att investera i företag som utvecklar innovativa produkter och tjänster inom energiområdet. En ökad tillgång på riskkapital skulle ge en förbättrad möjlighet för företag att finansiera innovativa utvecklingsprojekt. Syftet med insatsen är att öka viljan bland investerare att engagera sig i och finansiera tidiga skeden i innovativa företag.

Arbetet inleds med att inventera behov, analysera och ta fram en plan, och utifrån detta utforma insatsen. Utgångspunkten är att insatsen ska vara ett komplement till det offentliga stöd som har etablerats i samverkan med Almi Invest liksom till de främjande- och informationsinsatser som genomförs på Energimyndigheten riktat till privata investerare. I arbetet för att främja privat finansiering ska ett särskilt fokus läggas på att nå ut till kvinnor som är intresserade av att delta i främjande-insatserna. Stödet avses att ges i samverkan med andra offentliga aktörer. Målet är att påbörja arbetet under 2021.

Samverkan för främjande och kommersialisering

Programmet kommer att finansiera aktiviteter som bidrar till att stödja kommersialisering och främja marknadsutveckling genom att ta hjälp av och samverka med olika aktörer. Exempel på aktiviteter som kan utvecklas är att stärka deltagandet i gruppering kring strategiska frågor utifrån omvärldsbevakning, skapa möten mellan företag och investerare, gemensamt organisera konferenser och workshop riktade mot olika målgrupper, innovationstävlingar och andra kommunikationsinsatser. Inom främjandeinsatserna ingår även information om *EU Innovation fund* och andra stöd inom EU:s program till svenska företag.

Genom upphandlingen "insatser för kommersialisering av energiinnovationer" ges stöd till innovationsmiljöer i Sverige (såsom exempelvis inkubatorer och science parks). Syftet är att öka fokus på energiområdet lokalt och regionalt, öka förutsättningarna att nå ut med Energimyndighetens stöderbjudande samt öka samverkan i det befintliga innovationssystemet genom värdeskapande samarbeten. Innovationsmiljöerna inom upphandlingen ges möjlighet att arbeta med fyra olika kategorier under en treårsperiod; utbildningar och kunskaphöjande seminarier, investeringsfrämjande, förberedande insatser för internationalisering samt match-making. Inom ramen för upphandlingen ges möjlighet till stöd för att arbeta aktivt med

jämställdhet genom aktiviteter såsom exempelvis utbildningar för diversifierade teams eller investerarnätverk för kvinnor.

Breddade målgrupper samt ökad jämställdhet

Programmet kommer att arbeta aktivt för att nå bredare målgrupper än vad vi når i dagsläget. Detta kommer att ske genom kommunikation samt spridningsaktiviteter, deltagande i nätverk, konferenser etc. För att främja ökad jämställdhet ska ett aktivt arbete vid behov läggas på att nå ut med kommunikation till underrepresenterat kön genom att söka upp relevanta nätverk/event/mötesplatser där målgruppen kan finnas. I all kommunikation kring insatser/utlysningar ska jämställdhet beaktas, tex genom att det underrepresenterade könet lyfts fram samt i val av ord, bild och text.

Bedömning och uppföljning av företag som erhållit stöd för affärsutveckling

För att förbättra tydlighet gentemot sökande planeras myndighetsgemensamma metoder användas för bedömning både av företags förmåga att kommersialisera energiinnovationer och av effekten av en kommersialiserad lösning på energieffektivisering och utsläpp av växthusgaser.

Löpande uppföljning ska framgent inkludera det samlade stöd som getts till SMF inom myndighetens bidrag till innovation och affärsutveckling. Uppföljningen kommer att bygga vidare på tidigare utvärderingar av Faugert & Co/Technopolis Group⁴. Uppföljning förväntas även bli ett underlag för återrapportering till Regeringskansliet samt användas för kommunikation om effekterna av stödet.

3.4 Jämställdhet och koppling till hållbarhetsmålen (Agenda 2030)

Programmet strävar efter att bidra till systemförändring som understödjer de globala hållbarhetsmålen, Agenda 2030, med lösningar som leder till nya metoder, processer och arbetssätt i samhället, t ex förändringar i människors beteende och vardag eller som påverkar standarder, normer och bidrar till införande av policy och styrmedel.

Programmets syfte har direkt bäring på hållbarhetsmål 7 (hållbar energi för alla) och 9 (hållbar industri, innovationer och infrastruktur). Utöver detta avser programmet att fokusera på mål 5, jämställdhet, vilket också bedöms förstärka förutsättningarna att nå de övriga målen.

Energimyndigheten strävar efter att integrera aspekter av jämställdhet i hela sin verksamhet samt att verka för jämställdhet inom och via de grupper och de projekt som Energimyndigheten finansierar. För att lyckas med omställningen av energisystemet behöver kompetens, erfarenhet, idéer och entreprenörskap tas tillvara från alla i samhället oberoende av kön. Inom innovationsfinansieringen är Energimyndighetens långsiktiga ambition att lika stor andel projektmedel ska tillfalla kvinnor respektive män.

3.5 Programspecifika anvisningar och hantering av ansökningar

Samtliga ändamål som får stödjas enligt förordningen (2008:761) om statligt stöd till forskning och utveckling samt innovation inom energiområdet och gällande regleringsbrev för Statens

⁴ Utvärdering av Energimyndighetens satsningar för affärsutveckling och kommersialisering, ER:2020:9, ISBN (pdf) 978-91-89184-38-1
Energimyndighetens marknadsnära erbjudande avseende affärsutveckling och kommersialisering – uppföljning, 2021

Energimyndighet kan men måste inte stödjas inom programmet. Eftersom stöd till affärsutveckling i SMF omfattar ett flertal olika aktiviteter förutom traditionellt stöd till forskning och utveckling kommer flera av de olika stödgrunder som finns i förordningen att användas.

En översiktlig bild på aktiviteter som kan stödjas med relevant artikel i GBER (Kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 av den 17 juni 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget) ges i bilden nedan.

Målgrupp	Aktivitetsgrupp	Aktivitet	TRL 1-3	TRL 4-6	TRL 7-9	Produktanpassning marknad	Stödgrund	Art	
Innovativa företag	Teknik- & produkt-utveckling	Genomförbarhetsstudier		25 18		18		18	
		Teknikutveckling		25 29 78 18		28 18		19	
		Test och verifiering av teknik & produkt		28 25 29 18		28 18		22	
		Certifiering		28 25 29 18		28 18		25	
		Demonstration i labb & faktisk miljö		25 29 28 18		28 18		28	
	Immateriell rätt	Etablering & upprätthållande av immateriell rätt		28 18					29
		Inköp av patent & licensanvändning		25 28 29			28		31
	Marknadsanpassning	Marknadsanalys & marknadsplaner		28 18					8
		Mässor & konferenser				19			14
	Affärsutveckling	Affärsutveckling	Verksamhetsutveckling		22 14				
Vinster & rådgivning				18 22 14					
Partnerskap		Samarbete kring teknik & produktutveckling		25 29					
Universitet & organisationer	Utbildning & kunskapsöverföring	Utb. inom investeringsnätverk & intresseorganisationer				31 18			
		Entreprenörskap inom energiområdet				31 18			

Stöd som ges med hjälp av artiklar 18 och 28 kan ges även då stödmottagarens produkt finns på marknaden.

Stöd som ges till experimentell utveckling med hjälp av artikel 25 kan ges då stödmottagarens produkt är på TRL 5. I princip kan stöd ges med samma artikel till annan utveckling även innan TRL 5, men TRL 5 gränsen är viktigt att notera.

Bedömning av ansökningar sker av externa experter samt experter på Energimyndigheten. Beslut om bidrag fattas baserat på en sammantagen analys av experternas bedömningar.

Inkomna ansökningar bedöms efter ansökans överensstämmelse med det övergripande målet för programmet och syftet med specifika utlysningen, specificerat i bedömningskriterier så som energi- och klimatrelevans, affärsmässig potential, innovationshöjd, mognadsgrad, aktörer och samverkan (inkluderat jämställdhet) samt genomförbarhet (inkluderat hur ett köns- och genusperspektiv inkluderas i projektet om så är relevant).

Bedömningskriterier specificeras i respektive utlysningstext. Vid beredning av en ansökan kommer Energimyndigheten bedöma möjligheter att stödja nyttiggörande av resultat under och/eller efter projektiden.

3.6 Kommunikationsplan och resultatspridning

Programmet är en bred satsning och berör både nya och befintliga aktörer inom området, dessa inkluderar:

- Företag och investerare
- Lokala och regionala innovationsfrämjande aktörer
- Offentlig sektor, myndigheter och departement

- Intresseorganisationer och nätverk
- Forskare och projektutförare vid universitet, högskolor, institut och företag

Aktiviteter och kanaler

Kommunikationen från programmet kan ske genom flera kanaler varav några är:

Webbsida med information om programmet

Liksom för övriga program hos Energimyndigheten finns en plats på myndighetens webbsida, där information finns tillgänglig om programmet. Sidan riktar sig primärt till potentiella sökande inom programmet genom att tillhandahålla information om bland annat kommande utlysningar och programmets fokusområden. Annat material kan dock publiceras på sidan, såsom information om kommande eller avslutade programprojekt.

Konferenser

Spridning av resultat från programmets aktiviteter och information om programmet kan ske genom bland annat konferenser. Dessa planeras att vara öppna för en bredare krets än för de som är verksamma inom programmet. Konferenserna syftar till såväl kunskapsspridning som diskussion och nätverkande.

Nyheter och pressmeddelanden

Nyhetsflödet på Energimyndighetens hemsida och möjligheten att skicka ut pressmeddelanden kommer att användas för att nå ut med information om såväl aktiviteter inom programmet, såsom utlysningar och innovationstävlingar, som resultat av genomförda aktiviteter.

Andra kanaler

Information om programmet kan även spridas genom andra lämpliga kanaler. Exempel på sådana är seminarier, sociala medier (t ex LinkedIn) och filmer på Energimyndighetens webbplats.

Dessutom gäller för programmet, liksom för Energimyndighetens övriga program och projekt, att projekten ska presenteras i de sammanhang där Energimyndigheten så begär. Vid såväl muntlig som skriftlig presentation ska det framgå att projektet finansieras av Energimyndigheten.

3.7 Uppföljning och utvärdering

Liknande stöd har delats ut sedan 2005 på Energimyndigheten och en utvärdering genomfördes 2019 av Faugert & Co/Technopolis Group⁵. Utvärderingen var i sin helhet positiv till verksamheten. Uppföljning av vissa indikatorer som använts i utvärdering av Faugert & Co/Technopolis Group är planerad att ske årligen i programmet. Vidare är en första utvärdering planerad till 2024 för att ge underlagsmaterial för inriktning och nivå för eventuella fortsatta satsningar.

Vid utvärderingen bör programmets utformning utvärderas för att klargöra om formerna varit ändamålsenliga och bidragit till de övergripande målen för programmet. Portföljen av projekt

⁵ Utvärdering av Energimyndighetens satsningar för affärsutveckling och kommersialisering, ER:2020:9, ISBN (pdf) 978-91-89184-38-1

kan med fördel granskas avseende fördelning inom sektorer, jämställdhet, kommersialisering av resultat samt innefatta de indikatorer som nämnts ovan.

Bilaga 1: Indikatorer

Sammanställningen nedan visar på möjliga indikatorer att följa inom programmet. Indikatorer kan komma att justeras under programmets gång tex kopplat till nya insatser som utvecklas.

Resultatmål	Indikatorer
1. Projektresultat som leder till en uppskattad minskning av växthusgasutsläpp eller effektivare användning av energi.	Företagens/stödmottagarnas uppskattade potentiella minskning av växthusgaser som effekt av innovationen de fått stöd för.
2. Majoriteten av företagen som erhållit stöd har två år efter projektslut tagit sin lösning till högre nivå eller påbörjat kommersialisering.	Antal företag som gjort förflyttningar framåt med avseende på nyckeltal så som omsättning, patent, vinstmarginal, exportintäkter, förändring av värde vid nyemission, emitterat riskkapital, överlevnadsgrad etc.
3. Antalet ansökningar från företag med innovationer som är relevanta för att söka stöd från Energimyndigheten har ökat.	Antal relevanta ansökningar / utlysning.
4. Investerare som tagit del av programmets insatser bedömer att deras möjlighet/intresse av att investera i företag med energiinnovationer har ökat genom programmets insatser	Antal investerare som tagit del av programmets insatser och uppger att deras möjlighet/intresse av att investera i företag med energiinnovationer har ökat
5. Kommunikation kopplad till programmet har fler följare och delas ofta vidare.	Antal följare av resultatkommunikation/år Antal delningar av resultatkommunikation/år.
6. Programmets utlysningar och riktade insatser har ett breddat deltagande utanför den traditionella energisektorn och ansökningar inom fler områden, t ex tjänster, digitalisering etc.	Antal deltagare i riktade insatser, samt sökande i våra utlysningar, som är verksamma utanför de traditionella teknikbaserade företagen och den traditionella energisektorn.
7. Myndighetens samarbete med det befintliga innovationssystemet, investerare samt finansärer har ökat och fördjupats.	Samarbeten med innovationssystem, investerare samt finansärer har ökat. Samarbeten med innovationssystem, investerare samt finansärer upplevs ha fördjupats.
8. Det är tydligt för sökande hur Energimyndigheten bedömer företags förmåga att kommersialisera energiinnovationer	Det finns framtagna dokumenterade arbetssätt för att bedöma företags förmåga att kommersialisera nya energiinnovationer.

9. Det är tydligt för sökande hur Energimyndigheten bedömer effekten av en kommersialiserad lösning på globala utsläpp av växthusgaser samt bidrag till nationella energi- och klimatmålen.	Det finns framtagna myndighetsgemensamma modeller för att bedöma effekten av en kommersialiserad lösning på globala utsläpp av växthusgaser och bidrag till hållbarhetsmålen.
10. Ökad jämställdhet i de projekt/ företag som programmet finansierar.	Antal företag/utlysning som redovisat hur ett köns- och genusperspektiv inarbetats i de projekt som erhållit stöd i utlysningar Antal företag/utlysning som redovisat hur de tar hänsyn till jämställdhet gällande projektgruppens sammansättning, arbetsfördelning och arbetsvillkor. Antal företag som deltagit i aktiviteter med syfte att öka jämställdhet bland ledande roller i företaget. Kvinnor och män i styrelse och som operativa företagsledare.
11. Könsfördelningen ska vara inom spannet 40/60 för bedömargrupper eller motsvarande.	Könsfördelning i bedömargrupp i programmets utlysningar.
12. Könsfördelningen för beviljade ansökningar per utlysning ska normalt vara i samma nivå (+/- 10 procentenheter) jämfört med inkomna ansökningar och på sikt ska könsfördelning bland projektledare i ansökningar vara inom spannet 40/60.	Könsfördelning i inkomna ansökningar jämfört med könsfördelning i beviljade ansökningar.

Bilaga 2 Effektkedja

Aktiviteter	Resultatmål	Utfallsmål	Effekt mål
Stöd genom utlysningar och andra öppna insatser. Det huvudsakliga finansiella stödet ges genom utlysningarna: Konceptutveckling av energiinnovationer med affärsfokus Verifiering av energiinnovationer med kund. Programmet avser att utveckla en särskild insats, <i>Invest i SMF</i>, för att öka tillgången på riskkapital för innovativa SMF och att attrahera nya investerare till området. Aktiviteter med fokus på Samverkan för främjande och kommersialisering, t ex genom: Upphandlingen "Insatser för kommersialisering av energiinnovationer" där stöd ges till innovationsmiljöer i Sverige för att öka fokus på energiområdet lokalt och för att nå ut med Energimyndighetens stöderbjudande. Information om <i>EU Innovation fund</i> och andra stöd inom EU:s program till svenska företag. Samverkan med andra myndigheter Aktiviteter för breddade målgrupper samt ökad jämställdhet Kravställning i utlysningar och insatser kring jämställdhet och köns- och genusperspektiv Kommunikation och resultatspridning Spridningsaktiviteter för att nå ut till bredare målgrupper Bedömning och uppföljning av företag som erhållit stöd för affärsutveckling	Projekresultat som leder till en uppskattad minskning av växthusgasutsläpp eller effektivare användning av energi. Majoriteten av företagen som erhållit stöd har 2 år efter projektslut tagit sin lösning till högre nivå eller påbörjat kommersialisering. Antalet ansökningar från företag med innovationer som är relevanta för att söka stöd från Energimyndigheten har ökat. Investerare som tagit del av programmets insatser bedömer att deras möjlighet/intresse av att investera i företag med energiinnovationer har ökat genom programmets insatser Kommunikation kopplad till programmet har fler följare och delas ofta vidare. Programmets utlysningar och riktade insatser har ett breddat deltagande utanför den traditionella energisektorn och ansökningar inom fler områden, t ex tjänster, digitalisering mm. Myndighetens samarbete med det befintliga innovationssystemet, investerare samt finansiärer har ökat och fördjupats. Det är tydligt för sökande företag hur Energimyndigheten bedömer företags förmåga att kommersialisera energiinnovationer. Det är tydligt för sökande företag hur Energimyndigheten bedömer effekten av en kommersialiserad lösning på globala utsläpp av växthusgaser samt bidrag till nationella energi- och klimatmålen. Ökad jämställdhet i de projekt/ företag som programmet finansierar Könsfördelningen ska vara inom spannet 40/60 för bedömaregrupper eller motsvarande. Könsfördelningen för beviljade ansökningar per utlysning ska normalt vara i samma nivå (+/- 10 procentenheter) jämfört med inkomna ansökningar och på sikt ska könsfördelning bland projektledare vara i spannet 40/60.	Ökad kommersialisering av innovationer som tydligt bidrar till att effektmålen nås. Programmets insatser fyller en roll i relation till aktiviteter hos övriga myndigheter och nationella organisationer, samt attraherar en bredd av aktörer som bidrar till att programmets effektmål uppfylls God samverkan med såväl myndigheter som innovationsmiljöer med fokus på effektivt stöd till företag som utvecklar innovativa lösningar för att stödja energiomställningen. Både mäns och kvinnors kompetens, erfarenhet, idéer och entreprenörskap tas tillvara, och köns- och genusperspektiv har, där så är relevant, vägts in i de projekt som programmet finansierar.	Svenska företag har utvecklat och kommersialiserat innovativa produkter och tjänster som på ett betydande sätt bidrar till de energi- och klimatpolitiska målen. Svenska företag har stärkt sin konkurrenskraft och skapat fler jobb i fler och växande företag och på så sätt bidragit till näringspolitiska mål.